

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo
E-post: nve@nve.no

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
E-post: postmottak@oed.dep.no

Oslo, 01.08.2014

Klage på NVEs vedtak om å gi konsesjon til bygging av Kalvatnan vindkraftverk i Bindal kommune, Nordland fylke

Naturvernforbundet påklager Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) vedtak datert 31. mars 2014 om å gi Fred. Olsen Renewables AS konsesjon til bygging av Kalvatnan vindkraftverk i Bindal kommune, Nordland fylke.

Kalvatnan er et unikt landskapsområde med storslått natur, rikt fugleliv, viktige reindriftsområder og sørsamisk kulturlandskap. NVE har gitt konsesjon til Kalvatnan vindkraftverk og tilhørende vei- og linjeanlegg på tross av de store negative konsekvensene på viktige naturverdier, fuglelivet med en rekke rovfugl som jaktfalk og den sjeldne hubroen, viktige reindriftsområder og store konsekvenser for friluftsliv og landskap. På grunn av de mange negative konsekvensene som anlegget vil medføre, ber Naturvernforbundet Olje- og energidepartementet om å oppheve NVEs sitt vedtak og avslå konsesjonssøknaden.

Naturvernforbundet ber om et møtet med NVE for å diskutere denne kontroversielle saken i forbindelse med klageaksbehandlingen.

Naturvernforbundet i Nordland og Nord-Trøndelag oversendte i regi av FNF Nordland klage på vedtaket den 28. april 2014. Vi viser til denne klagen og sender med dette utfyllende momenter fra Naturvernforbundet sentralt. Naturvernforbundet har vedtatt på sitt landstyre at Kalvatnan er et av to vindkraftprosjekter i landet som vi skal gi høyest prioritet på grunn av de store konfliktnivåene. Vi er kjent med at andre høringsparter har fått utsatt klagefrist til 1. august, og håper derfor vår klage kan tas til følge.

Vi viser til vår tidligere klage (FNF) når det gjelder konkrete beskrivelser av de enkelte utredningstemaene. I denne klagen tar vi imidlertid opp konkrete mangler og saksbehandlingsfeil.

Store konflikter

Naturvernforbundet ser med stor bekymring på at Kalvatnan kraftverk har fått konsesjon, da denne utbyggingen medfører store negative konsekvenser på både naturmiljø, reindrift, friluftsliv og

landskap. Vindkraftverket vil ha negativ innvirkning på viktig fugletrekk og en rekke rovfugl, lommer og den sterkt truede hubroen. I tillegg karakteriseres området av et unikt landskap med store fjellplatåer og frodige daler. De store opplevelsesverdiene gjør området spesielt attraktivt for friluftsliv, jakt og fiske. Omsøkte vindkraftutbygging vil også medføre store negative konsekvenser for reindriftsnæringen i Voengelh – Njaarke rbd. og Åarjel-Njaarke rbd. Veiløsningen fra vest viser seg å være spesielt konfliktfylt da den berører verdifulle naturtyper, inngrepsfrieområder og et verna vassdrag.

I følge tematiske konfliktvurderinger (TKV) utarbeidet av Miljødirektoratet og Riksantikvaren har Kalvatnan fått høyest konfliktnivå, E. Det betyr at vindkraftprosjektet innebærer svært stor konflikt i forhold til nasjonale miljømål, og at avbøtende tiltak ikke kan redusere konflikten. Formålet med TKV er å plukke vekk de prosjektene som har store miljøkonsekvenser, og finne fram til prosjekter med minst miljøkonsekvenser. Når to faginnstanser har uttalt seg så klart imot prosjektet og påpekt de store negative konsekvensene det medfører, er det underlig at NVE som ikke er faginnstans innen natur- og kulturmiljø ikke tar disse faginnstansene på alvor. Istede konkluderer NVE med det motsatte i sitt vedtak. Når NVE gir konsesjon til Kalvatnan, bryter de med prinsippene om TKV.

Prosjektet har i tillegg fått stor kritikk fra både Fylkesmannen i Nordland og Nord-Trøndelag, miljø- og friluftslivsorganisasjoner, Sametinget, og vakt stor motstand i reindriftsnæringa.

Med gitt konsesjon i en sak som denne hvor konfliktnivået er spesielt høyt, gir NVE et tydelig signal om at ønske om mer fornybar energi vil vektlegges høyere enn andre samfunnsinteresser uansett omfang av konsekvensene ved tiltaket.

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag

Gjeldende konsekvensutredning er svært mangelfull. Den bygger i stor grad kun på tilgjengelig kunnskap. Da planområdet er på 40 km² mener vi, i likhet med Miljødirektoratet, at tre dager i felt ikke er tilstrekkelig til å innhente ny eller verifisere eksisterende kunnskap i et så stort område. I konsekvensutredningen står det at det ikke har blitt gjennomført hekkeundersøkelser i området, og det mangler kartlegging av fugletrekk, flora og vegetasjon.

Faglig ekspertise anslår at bare rundt 25 prosent av verdifulle naturtyper i Norge er kartlagt.

Manglende naturregistreringer i et område, er ofte ikke et tegn på at det ikke finnes verdifull natur innenfor området, men at det faktisk ikke har blitt gjennomført naturtypekartlegging.

Kunnskapsbasert forvaltning av naturen krever at verdiene er kartlagt slik at man vet hva som finnes hvor, og på den måten kan unngå skade på naturmangfoldet. Vi viser her til naturmangfoldloven § 8 som sier at «Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.» Det står videre i veilederen til Naturmangfoldloven kapittel II, at utredning og innhenting av ny kunnskap vil være aktuelt der tiltaket er omfattende og berører naturmangfold.

Kalvatnan kraftverk er et omfattende prosjekt som berører svært store naturområder. Dette tilsier at det burde ha vært stilt krav til innhenting av ny kunnskap om naturmangfoldet i området som berøres av vindkraftverket. Vi mener at gjeldende konsekvensutredning er så mangelfull at NVE ikke kan ta stilling til konsekvensene av kraftutbyggingen på naturverdiene. I tillegg har det ikke blitt innhentet lokalsamisk tradisjonskunnskap. Sett i lyset av at Kalvatnan er et unikt sørsamisk kulturlandskap preget av mange hundre år med bruk, anser vi dette som en alvorlig mangel.

Kunnskapsbasert forvaltning er et viktig prinsipp som, etter vår mening, bør praktiseres i større grad enn vi ser i dag. Tap av leveområder, er sammen med de globale klimaendringene, den største trusselen mot vårt naturmangfold. Vi mener derfor at beste miljøstandard må følges i alle energiprojekter.

Da virkningene av prosjektet ikke har blitt tilstrekkelig belyst og prosjektet berører svært store naturområder, anser vi dette som et alvorlig brudd på naturmangfoldlovens § 8 om kunnskapsgrunnlaget, og forvaltningslovens § 17 om forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt.

Samlet belastning

Konsekvensutredningen har ikke tatt for seg den samlede belastningen på økosystemet, slik naturmangfoldlovens § 10 om samlet belastning krever. Bestemmelsen om sumvirkninger og samla belastning er slik å forstå at når naturverdier er forringet som følge av inngrep, skal en være særlig varsom med nye inngrep som forringer restverdiene ytterligere. Vi finner det derfor underlig at NVE har argumenterer stikk i strid med dette prinsippet i sitt vedtak.

Vedtaket og konsekvensutredningen mangler vurderinger av den samlede belastningen på naturmangfoldet, landskap, friluftsliv og reindrift, i tillegg har det fremtidige og planlagte inngrep ikke blitt vurdert. Det er en stor mangel både ved konsekvensutredningen og ved NVE sitt vedtak at vurderingen av samlet belastning på økosystemene ikke har blitt gjennomført. Vi anser dette som en stor mangel og en alvorlig saksbehandlingsfeil.

Alternativ lokalisering

I følge konsekvensutredningsforskriften § 12 skal relevante og realistiske alternativer vurderes. Naturmangfoldloven § 12 sier at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og **lokalisering** som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Vi mener det er en alvorlig saksbehandlingsfeil at det ikke har blitt gjennomført en vurdering av alternative utbyggingsløsninger. Uten slik kunnskap i grunn har ikke NVE vært i stand til å vurdere alternativer som tar sikte på å redusere konsekvensen av vindkraftverket.

Vi vil videre hevde at §12 i nml har en videre ramme enn bare å gjelde alternative løsninger innenfor en enkelt vindkraftutbygging. Den må bli sett på som førende på overordnet nivå når det gjelder å vurdere de totale følgene for naturmangfoldet på grunn av tiltak for energiforsyninga. Da må det bli vurdert om andre lokaliseringer og andre tiltak for å sikre energiforsyninga bedre oppfyller kravene i nml §12.

Vi vil da igjen vise til TKV fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren som har som målsetting å luke ut de vindkraftanleggene som har størst negativ virkning for naturmiljøet, og som viser at Kalvatnan nettopp er et anlegg som ikke bør bli bygget ut. Når vi samtidig vet at det er gitt konsesjon til andre anlegg med vesentlig mindre negative konsekvenser, blant annet Ytre Vikna i samme region, og at det er et stort ubrukt potensiale for energieffektivisering av produksjon og forbruk, følger det av nml §12 at vindkraftanlegget på Kalvatnan må bli avvist.

Oppsummering

Da virkningene av prosjektet ikke har blitt tilstrekkelig belyst, den samlede belastningen ikke er utredet og alternative utbyggingsløsninger ikke er vurdert, anser vi dette som et alvorlig brudd på naturmangfoldlovens § 8, § 10 og § 12, forvaltningslovens § 17 om forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt, og § 12 i forskrift om konsekvensutredninger. Vi mener disse saksbehandlingsfeilene har virket bestemmende på vedtakets innhold, jf. § 41 i forvaltningsloven, og vedtaket om å gi konsesjon til Kalvvatnan vindkraftanlegg må derfor oppheves på grunn av stor fare for skade på viktige naturverdier, reindrift, landskapsverdier og friluftslivsområder.

Konklusjon

Naturvernforbundet engasjerer oss spesielt i denne viktige saken fordi vi mener at utbygging av Kalvvatnan kraftverk vil få store negative konsekvenser på viktige naturverdier, reindrift og viktige friluftsområder med store landskapsverdier. Vi mener prinsipielt at negative konsekvenser på store naturverdier må tillegges vekt ved konsesjonsbehandlingen, og være et selvstendig avslagsgrunnlag.

All energiproduksjon har konsekvenser for naturen, men det vil være lite hensiktsmessig å bygge ut fornybar energi uten å ta hensyn til naturmangfoldet. Utbygging av fornybar energi må gjøres på en måte som ivaretar hensynet til verdifull natur, i tråd med våre internasjonale forpliktelser knyttet til blant annet konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) om å stanse tap av arter innen 2020.

Elsertifikatmarkedet har ført til stort press på å få behandlet flest mulig konsesjonssaker i løpet av kortest mulig tid. Det er per 2014 gitt konsesjon til langt mer kraft enn målet for elsertifikatordningen på 13,2 TWh for Norge, det betyr at NVE ikke burde gi konsesjoner til prosjekter med så store konfliktnivåer som Kalvvatnan vindkraftverk. Avslag for prosjekter med store negative konsekvenser er viktig for at utbygging av fornybar energi ikke skal gå på bekostning av store friluftslivs- og naturverdier. På denne måten kan vi sikre at Norge skal kunne stanse tapet av naturmangfold, samtidig som vi bidrar til å innfri internasjonale klimamål. Avslag for de mest konfliktfylte prosjektene vil sikre at markedet kan velge mellom de beste prosjektene, som både er lønnsomme og har små konsekvenser på naturmiljø.

Kalvvatnan kraftverk og tilhørende veianlegg vil få negative konsekvenser på store naturverdier, viktige friluftslivsområder med storslått landskap, og vil direkte berøre viktige områder for reindrift og sørsamisk kulturlandskap. Naturvernforbundet mener at hensynet til de store naturverdiene burde ha blitt tillagt større vekt i denne saken. Klagene og innsigelsene som har blitt sendt inn bør tas til følge, og konsesjonen for vindkraftverket oppheves.

Naturvernforbundet ber om et møte med Norges vassdrags- og energidirektorat, for å diskutere denne viktige saken i starten av klagesaksbehandlingen.

Med vennlig hilsen

Lars Haltbrekken
Leder i Naturvernforbundet